

ИЗВЈЕШТАЈ

О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА СР ЦРНЕ ГОРЕ У 1983. ГОДИНЕ

I

Збор радника

ОПШТИ ДИО

Историјски институт СР Црне Горе основан је уредбом владе Црне Горе 1948. године. Институт је самоуправна радна организација без основних организација удруженог рада. Бави се научном дјелатношћу и врши послове од посебног друштвеног интереса. Институт је удружен у заједницу Универзитета „Вељко Влаковић“ у Титограду.

Остваривање самоуправљања

У остваривању самоуправних права радници Историјског института одлучују и остварују своја права: на Збору радника, референдумом и другим облицима изјашњавања — путем делегата и делегација у скупштинама самоуправних интересних заједница, друштвено-политичких организација и скупштини Универзитета „Вељко Влаковић“.

У управљању пословима од посебног друштвеног интереса учествују и представници друштвено-политичких организација: Централног комитета СК Црне Горе, Извршног вијећа СР Црне Горе, СИЗ-а за научне дјелатности СР Црне Горе, Скупштине општине Титоград и Друштва историчара СР Црне Горе.

У Историјском институту СР Црне Горе сви радници врше функцију радничког савјета.

У 1983. години Збор радника је одржао 11 сједница, од којих двије са представницима друштвених заједница. Збор радника је са представницима друштвене заједнице разматрао извјештај о раду за 1982. и план рада за 1983. годину. На овом нивоу извршен је и избор директора Историјског института. Збор радника без представника друштвене заједнице разматрао је сва питања од интереса за Историјски институт, међу којима и планове и програме рада, финансијски извјештај, завршни рачун, распоређивање и расподјелу дохотка и личних дохода радника и друга питања.

Извршни одбор

Извршни одбор Историјског института има пет чланова, а у 1983. години одржао је више сједница на којима су разматрана питања у вези са радом, плановима рада, извршењем планова и програма рада, утврђивањем предлога за доношење разних одлука Збора радника, доношење планова и програма, извјештаја тромјесечних и годишњих и др. Доносио је одлуке о висини ауторских хонорара за радове објављене у часопису „Историјски записи“ и за посебна

издања Института, којих је било више у току године. Предузимао је мјере за заштиту имовине Института и њено коришћење и вршио друге послове из своје надлежности.

Директор

Директор Института је обављао послове и радне задатке који су му одређени Статутом и другим самоуправним општим актима. Он је по статуту инокосни пословодни орган, и врши послове и задатке одређене статутом и одговоран је за њих Збору радника и друштвеној заједници.

Научно вијеће

Научно вијеће — сходно по закону о научном раду и Статуту Историјског института — сачињавају сви научни радници Института. Оно је у току 1983. године одржало више сједница, на којима је, између осталог, утврђен предлог програма плана рада за 1983. годину и предлог за доношење плана рада за 1984. годину.

Научно вијеће је вршило избор у научна звања, одређивало рецензенте за научна звања, рецензенте за научне радове, дискутовало и прихватало научне радове за штампу; разматрало извјештаје о извршењу планова рада научног сектора по тромјесечјима и извршење годишњег плана и програма рада. Утврђивало је и предлоге за издавање посебних научних радова, одржавање научних скупова и о учествовању научних радника Института на научним скуповима. Расправљало је и о другим питањима у вези са унапређењем научног рада, о избору у научно звање и другим питањима.

Унутрашња организација

У 1983. години у Институту је радило просјечно 26 радника. Од њих су 15 научни радници, 6 стручни и 6 административно и техничко особље. Институт има научни сектор, који сачињавају два одјељења: Одјељење за изучавање историје до 1918. године и Одјељење за изучавање новије историје од 1918. године. У првом одјељењу раде: један научни савјетник, два

виша научна сарадника, два магистра и један асистент који ове године завршава постдипломске студије. У току године двојица научних радника (научни сарадник и магистар) напустили су Институт. Друго одјељење има четири научна савјетника, четири асистента и једног приправника. Због помањкања средстава Институт није могао примити још два приправника који су му потребни (по један у оба одјељења).

Историјски институт има у свом саставу Архив за раднички покрет, у коме ради шест радника.

Материјална средства

Финансијска средства су станлан проблем Института. У овој години стање је нешто боље, СИЗ за научне дјелатности је дао нешто више средстава; а Институт је добио нешто средстава и од Извршног вијећа и неких других организација.

Средства која добијамо од СИЗ-а за научне дјелатности СР Црне Горе су и даље недовољна. Њима Институт не може покрити трошкове пословања и личне додотке радника. Недостатак финансијских средстава утицао је да наши радници нијесу могли извршити нека неопходна истраживања у иностранству, па те теме остају недовршене.

Стамбени проблеми, како је познато, у Институту су лоши. Само четири научна радника су потпуно ријешила стамбено питање, неки само дјелимично, а већина њих је без стана. Овом питању смо поклањали много пажње и наилазили смо на разумијевање, али су сва добијена средства утрошена на повећања цијене већ уговорених станова.

Научни и стручни рад у Институту

Научни радници су у 1983. години радили на следећим темама и пројектима:

1. „Римске комуникације и насеља на територији Црне Горе“.

На овој теми је радио мр Смаил Чекић. Он је у 1981. години

био на одслужењу војног рока, па је уговорени рок продужен до краја 1985. године. Како су у току рада искрсле тешкоће, са СИЗ-ом за научне дјелатности је постигнут споразум да се рад на теми обустави. До сада урађени дио Чекић је средио и предао Институту. Чекић је крајем 1983. године споразумно прекинуо радни однос са Институтом.

2. „Котор у XIII и XIV вијеку”

На овој теми радила је мр Марица Маловић — Букић, асистент. Она је радила на прикупљању грађе из Которског архива и тамо је провела мјесец дана на истраживању: у Загребу је вршила истраживања 15 дана и у Задру 15 дана. Није стигла да истроши сву грађу о Котору у XIII вијеку која се налази у Архиву Југословенске академије знаности, и умјетности. У Задарском архиву није проучила грађу о Котору у средњем вијеку. Због недостатка финансијских средстава није могла извршити истраживања у архивима Венеције.

Потребно је да се рок израде ове теме помјери до краја 1984. године, о чему је обавијештен СИЗ за научне дјелатности.

3. — Црна Гора и Албанија 1878—1908.

Руководилац теме је др Новак Ражнатовић, виши научни сарадник.

Ражнатовић је у 1983. години вршио истраживања у Цетињу 20 дана.

Написао је прву верзију прве главе рада — О разграничењу Црне Горе и Турске 1876—1886.

Учествовао је са рефератима на два научна скупа, у Варни и Софији, септембра 1983. године. Његово саопштење је на првом било „Војни потенцијал Црне Горе 1856—1878”, а на другом скупу у Софији „Велике силе и Црна Гора 1852—1880”.

Написао је 40 библиографских јединица за Црногорску академију наука.

Написао је чланак за „Историјске записе” и чланак „Цетињска митрополија и наплеменска власт у Црној Гори (XVI и VIII вијек)” за зборник посвећен 50-годишњици Цетиња.

За ову тему се морају обавити обимна истраживања, углавном у цетињским архивима. Та истраживања су много обимнија него што је то пројектом предвиђено, па је потребно да се рок израде теме продужи за годину дана, тј. до краја 1985. године.

4. Црна Гора 1852—1878.

Руководилац теме је др Радман Јовановић, виши научни сарадник.

Рад је завршен и треба га дати на рецензирања. Поред рада на рукопису, Јовановић је учествовао са саопштењем на VIII конгресу историчара Југославије.

Написао је неколике биљешке за „Историјске записе”.

Радио је у редакцији часописа „Историјски записи”.

Учествовао је у раду „окупних столова”.

Вршио је доpusка научна истраживања у Цетињу 20 дана.

Радио је на ревизији и изради регистара рада „Црна Гора и велике силе 1856—1860”.

Објавио је и један прилог о Марку Миљанову.

5. Парламентаризам у Црној Гори 1905—1914.

Руководилац теме је др Новица Ракочевић, научни савјетник.

Рад на теми треба да се заврши до краја 1984. године.

Др Ракочевић је у току 1983. године исписао потребне податке из стенографских биљешки о раду Црногорске народне скупштине.

Написао је текст: Избори за Црногорску народну скупштину 1906—1907. и 1911—1914. Обрадио је извјештаје верификационог одбора, предлоге, расправе и извјештаје скупштинских комисија, жалбе за спровођење избора у неким капетанијама.

Обрадио је изборе за предсједништво Скупштине четвртог сазива. Вршио је исписе расправа по питањима школе и цркве.

Вршио је истраживања у архивима и прегледао и исписао потребна документа — грађу Министарства унутрашњих послова у вези с изборима за Црногорску народну скупштину 1905. године и Законодавну власт 1906. године.

Написао је реферат и приказ о књизи Велимира Терзића „Слом Краљевине Југославије 1941. године“.

На VIII конгресу историчара Југославије у Аранђеловцу поднио је реферат „Национална политика Црне Горе од Берлинског конгреса до балканског рата 1878—1912“.

Написао је реферат „Антифашистички покрет у Црној Гори уочи другог свјетског рата“ за НДР.

Радио је на календару догађаја и личности из политичке и културне историје Црне Горе 1986—1999. године.

Радио је и на монографији „Бјелопољски срез у НОР-у 1941—1945“.

Написао је два реферата: „Сто годишњица основне школе у Колашину“ и „Културно-просвјетне прилике на територији колашинске општине“.

Написао је реферат у вези са промоцијом књиге Батрића Јовановића „Колашински крај у НОР-у“ и реферат за промоцију књиге „Сјећања бораца VI црногорске ударне бригаде“.

Написао је рецензију на рукопис Секуле Добричанина „Морача — етнографска студија“.

Радио је на пројекту „Становништво словенског поријекла у сјеверној Албанији“.

Радио је и друге послове у вези са организацијом рада Првог одјељења.

6. *Бирилски рукописи у Зети — Црној Гори од почетка XIII до краја XV вијека.*

Руководилац теме је мр Божидар Шекуларац, асистент.

Шекуларац је радио на исписивању докумената у Скопљу, Билећком Пољу, Морачи, Београду,

Котору, по манастирима и на терену.

Проучавао је литературу, стару и нову периодику: збирке које садрже изворе за историју рукописа из Црне Горе.

Учествовао је са саопштењем на два научна скупа, и то: 29. и 30. септембра 1983. године у Црногорској академији наука и умјетности „Особеност црногорских текстова — издање Божидара Вуковића“ и у Мостару од 15. до 17. октобра са саопштењем „О неким називима Мојковца у средњовековним повељама“.

Због недостатка средстава није извршио истраживања у иностранству, али је зато радио на прикупљању и проучавању домаћих извора.

Асистенти

7. *Школовање Црногораца на Великој школи — Универзитету у Београду 1903—1915. године*

Тему ради Момчило Пејовић, асистент — постдипломац.

Тема није уговорена са СИЗ-ом. Она ће бити магистарски рад Пејовића.

Пејовић је у току 1983. године слушао предавања на постипломским студијама на Филозофском факултету у Београду, полагао испите и у јуну положио последњи испит.

У трећем тромјесечју 1983. године Пејовић је радио у Историјском институту на прикупљању грабе.

Извршио је исписивање у Архиву Црне Горе у Цетињу — фондове: Министарски савјет, Државни савјет, Министарство иностраних дјела и Министарство унутрашњих дјела. Наставио је да ради на исписивању фонда Министарства пошта.

8. *Бијели терор у Црној Гори 1918—1941.*

Тему ради Милан Бајовић, асистент — поддипломац.

Тема није уговорена, то је магистарски рад овог асистента.

У 1983. години прикупљао је и исписивао грађу. Истраживања је вршио у Цетињу, Котору, Дубровнику и Београду.

Мјесец дана провео је као ментор-саветник у политичкој школи „Јосип Броз Тито“ у Курмовцу.

Обављао је дужност секретара Редакције часописа „Историјски записи“.

Учествовао је са рефератом на VIII конгресу историчара Југославије у Аранђеловцу.

Друго одјељење

1. Црногорска интелигенција 1918—1941. године.

Руководилац теме је др Перко Војиновић, научни сарадник који је марта 1983. године напустио Институт.

У 1983. години Војиновић је завршио рукопис и предао га Институту. Рецензенти су били: др Боко Пејовић, научни саветник у пензији, и др Радоман Јовановић, виши научни сарадник. Рецензије су повољне, па рукопис чека одобрење средстава за штампање.

2. Пројекат Културно-историјски споменици у Црној Гори — археолошки локалитети, архитектонски споменици и урбане цјелине.

Руководилац пројекта је проф. др Јован Р. Бојовић.

На пројекту ради група сарадника.

Пројекат је уговорен са СИЗ-ом за научне дјелатности 1983. године.

У 1983. години радило се на утврђивању концепта пројекта. Формиран је радни тим од шест чланова, који је радио на утврђивању алфабетара културно-историјских споменика који долазе у обзир за обраду. Одржано је више састанака Редакције и радног тима почетком и крајем године. Утврђено је да пројекат има карактер лексикона и да обухвата све споменике, који ће бити разврстани у четири категорије, с тим што ће четврта група бити назначена са најосновнијим подацима на крају књиге. Овакав приступ условљавају мала средства.

До сада је евидентирано око 1100 споменика, а то изискује простор, вријеме и средства.

Састанци радних тимова су одржани 22. априла и 27. јула 1983. године, када се приступило прикупљању материјала за алфабетар. Направљен је пројекат обима 54 странице који је у септембру дат СИЗ-у на увид, послуже чега је сачињен уговор.

Децембра 1983. године одржан је састанак Редакције и радног тима, на коме је разматран пројекат, расправљало се о алфабетару и категоризацији споменика културе, физиономији јединица (обиму и начину означавања, редоследу, фотографијама, литератури и др.), о ангажовању сарадника.

Пројекат је допуњен једним списком сакралних споменика као и неким примједбама.

У току године радници Института који раде на пројекту вршили су истраживања у вези са радом и предвиђеним темама. На овом послу радило је и шест радника из Института, директно укључених и задужених за поједине теме из пројекта.

3. Просвјета и култура у НОР-у Црне Горе 1941—1945.

Руководилац теме је др Зоран Лакић, научни саветник.

Руководилац теме је вршио истраживања у архивима, упознавао се са објављеним изворима и радио на класификацији прикупљеног материјала.

Дао је саопштење на научном скупу у Новом Саду.

Скуп је одржан септембра 1983. године, у организацији Савеза академија наука свих република и покрајина Југославије. Наслов саопштења је: Просвјетна политика НОП-а у Црној Гори 1941—1945.

Радио је и на дијелу текста за монографију „Даниловградски срез у НОР-у“.

Учествовао је на округлом столу „Унеско и култура“, који је одржан у Скопљу у организацији југословенске комисије за сарадњу са Унеском. Наслов саопштења је „Утицај историографије на формирање историјске свијести“.

Са рефератом „Посљератни развој културе у Црној Гори“ учествовао је на VIII конгресу ис-

торичара Југославије у Аранђеловцу октобра 1983. године.

Са рефератом „АВНОЈ и Црна Гора“ учествовао је на научном скупу у Сарајеву у организацији Марксистичког центра Босне и Херцеговине.

Учествовао је на научном скупу „Преломни догађаји НОР у Црној Гори 1943. године“, у организацији Историјског института и Марксистичког центра ЦК СК Црне Горе, са саопштењем „ЗАВНО Црне Горе и Боке — нови квалитет у развоју народне власти из 1943. године“.

Написао је и прилог „Авној и култура“, који ће бити објављен на више језика, као 10 приказа и критика на најновија историографска издања.

Рецензирао је или уређивао већи број публикација: Приручник за архиве, Мојковац у ослободилачком рату и револуционарном покрету, Шеста црногорска НОУ бригада, Непмирна граница (од Бјелице), Сињајевински сектор (од Караџића), Црногорски батаљон Прве пролетерске и Бока Которска у НОР-у и револуцији.

Радио је и друге послове у Институту у вези са организацијом јом округлих столова, припреми научних скупова и др. Лакић је ангажован ван Института у различитим одборима и комисијама.

4. *Историја Комунистичке партије Југославије у Црној Гори 1914—1941.*

Руководилац теме је проф. др Јован Р. Бојовић, научни савјетник и директор Историјског института СР Црне Горе.

У току 1983. године проф. Бојовић радио је на прикупљању архивског материјала. Написао је тезе за уводни дио књиге до 1918. године и тезе за период 1919—1929.

Радио је (као члан) у тиму за историју до 1918. године и тиму 1919—1941. за историју СКЈ.

Радио је у тимовима и комисији за историју СК Црне Горе. Радио је на двјема књигама едиције за историју радничког покрета и револуције у Црној Гори 1918—1945, и то за периоде 1929—1935. и 1935—1937.

Радио је на зборнику докумената „црногорски сенат 1830—1879“ и на зборнику докумената „Паштровске исправе“, књ. II.

Припремио је за штампу и извршио ревизију слога рукописа „Писана дјелатност КПЈ у Црној Гори 1919—1936“.

Радио је као уредник издања Института и на припреми рукописа за штампу: „Црна Гора и велике силе 1856—1860“. Р. Јовановића, „Црна Гора и Аустро-Угарска“, Новице Ракочевића, „Кадрови Револуције“ Милије Станишића, „Југословенске земље у балканској кризи 1908—1909“ Бранка Павићевића.

Радио је на припреми зборника радова са научног скупа у Херцег-Новом из 1981. године. Као одговорни уредник припремио за штампу два двоброја часописа „Историјски записи“ за 1983. годину.

Написао је дио текста за монографију „Револуционарни покрет у општини (бившем срезу) даниловградском“.

Рецензирао је рукопис „Никола Лекић — Горанин“ М. Марковића и неколико других радова.

Написао је неколико приказа и биљешки.

Израдио је упитник за анкету учесника у револуционарном покрету.

Написао је два прилога (Уједињење Црне Гор и Боке Которске 1813. године; О револуционарном раду Божидара Радановића). Припремио за штампу разговоре са Костом Цуфком и Антом Матковићем.

Учествовао је у организацији припрема научних скупова „Преломни догађаји у Црној Гори 1943“, „Словенско становништво у сјеверној Албанији“, „Четнички затвор у Колашину“, „Револуционарни покрет у цетињском крају 1918—1945“, Петровачка комунистичка општина 1920. године.

Радио је на пројекту „Културно-историјски споменици у Црној Гори“.

Учествовао је у организацији рада на зборнику грабе о рату и револуцији у подгоричком срезу 1941—1945. године.

Учествовао је у организацији и раду округлих столова у организацији Историјског института.

Учествовао је као члан у раду одбора за историју и одбора за изворе Црногорске академије наука и умјетности.

Као члан радног тима Црногорске академије наука и умјетности учествовао је у раду на реализацији пројекта „Македонско-црногорски односи“.

Учествовао је у раду Припремног комитета за Југославију за V конгрес балканолога.

Радио је на едицији за изворе ЦК СКОЈ-а.

Радио је као члан Редакције за енциклопедију Црне Горе.

Дао је саопштење „Рад Валгара Богишића у Црној Гори“.

Учествовао је на VIII конгресу историчара Југославије у Аранђеловцу.

Учествовао је на два округла стола у организацији Марксистичког центра ЦК СК Црне Горе и Марксистичког центра ОК СК у Титограду.

Као предсједник Скупштине институција за изучавање новије историје народа и народности Југославије радио је, поред осталог, на припреми и одржавању Скупштине ове институције, која је одржана у просторијама Историјског института у Титограду.

Радио је као члан комисије за историју ОК СК Титоград, као члан Комисије СУБНОР-а Црне Горе за његовање револуционарне традиције.

Радио је у комисији за права човјека, чији је члан.

Члан је Издавачког савјета НИО „Побједа“ у Титограду и учествовао је у раду тог савјета.

До октобра 1983. године изводио је наставу и испите на Правном факултету у Титограду.

Радио је послове и радне задатке директора Историјског института, који су веома обимни и сложени и одузимају цијело радно вријеме.

5. Организациони развој КПЈ у Црној Гори 1941—1945.

Руководилац теме је др Буро Вујовић, научни савјетник.

У 1983. години написао је скицу рада.

Направио је пројекат „Затвори и логори у Црној Гори“, ангажовао сараднике и руководио радом на пројекту.

Као одговорни уредник припремио је за штампу три двоброја часописа „Историјски записи“ 3—4/81, 1—2/82, 3—4/82. Двоброј 3—4/82. је предао у штампу а двоброј из 1981. је изашао из штампе. Двоброј 1—2/82 је у фази штампања.

Радио је као уредник на зборнику радова са научног скупа у Херцег-Новом 1981. године, чији рукописи износе око 2000 куцаних страница. Посебно је рецензирао 20 радова за тај зборник.

Учествовао је на VIII конгресу историчара Југославије у Аранђеловцу са саопштењем „Покрајински комитет КПЈ за Црну Гору, Боку и Санџак и проблеми које је герила у Црној Гори доносила зима 1942/43“.

Учествовао је са саопштењем на научном скупу „Преломни догађаји у Црној Гори 1943. године“ под насловом „Поводом неких оцјена проширеног састанка КПЈ за Црну Гору и Боку од 17. августа 1943. године“.

Написао је рад „Револуционарни покрет у Бару између два свјетска рата и народноослободилачка борба 1941—1945“.

Написао је саопштење „Герила у Боки Которској 1942—1943“, обима 18 куцаних страница, за округли сто који ће се одржати јануара 1984. године.

Прочитао је рад Драга Иванића „Поруке I и II“ обима 1000 страница и написао рецензију.

Написао је примједбе на текст „Историја СК — ратни период“ и доставио их редакцији.

Написао је тезе за монографију „Џетињски срез у НОП-у“ и преднарт тезе за научни скуп „О револуционарном покрету и НОР-у у џетињском срезу 1919—1945“.

Учествовао је на округлом столу у Историјском институту 21. 12. 1983. године и дао излагања на књигу „Писана дјелатност КПЈ у Црној Гори 1919—1936“.

Припреmio је за штампу рад са научног скупа у Загребу (одржаног 1982. године) под насловом „Моша Пијаде у раду на стварању НОП-а и војнопозадинских органа власти у Црној Гори 1941—1945”.

Припреmio је за штампу прилог са научног скупа одржаног у Никшићу децембра 1982. године „Једна веза Никшића са Цетињем почетком 1943. године”.

Извршио је анкетирање учесника НОР-а: Марице Јовановић из Никшића, Мирка Машковића и Луке Томановића из Херцег-Новог и Матковићев текст (54 стране) припреmio за штампу, за зборник радова са научног скупа у Игалу 1981. године.

Учествовао је у припремама материјала по конкурс за СИЗ за научне дјелатности СР Црне Горе.

Учествовао је у раду Комисије за друштвене науке СИЗ-а за научне дјелатности СР ЦГ у Титограду и Комисије за издавачку дјелатност Универзитета „Велько Влаховић” у Титограду.

Као предсједник комисије групе за историју на Филозофском факултету у Приштини учествовао је приликом одбране тезе Буре Багрићеве „Настанак и организовање радничке класе у Црној Гори до почетка другог свјетског рата”.

Написао је дио поглавља „Партијска и антифашистичка организација” за пројекат „Револуционарни покрет у општини (бившем срезу) Даниловград 1919—1945”.

Радио је друге послове у вези са радом и задацима Института и обавезама које он има у вези са тим.

6. Титова ријеч у Црној Гори

Руководилац теме је др Пајовић, научни савјетник.

У 1983. години др Пајовић је проучио документа, припреmio их и сортирао. Рад није потпуно довршен, рецензиран и предат, зато што се још није састала Редакција која треба да одреди даљи ток рада на рукопису. Рукопис се може сматрати завршеним. Чим комисија да своје мишљење и одреди даљи рад на овој теми приступиће се завршним радовима.

Учествовао је у припремању зборника радова са научног скупа о револуционарном покрету у Босни и Херцеговини.

Рецензирао је 22 рада обима 35 а/т.

Учествовао је у раду Редакције „Историјских записа”, рецензирао 9 прилога и чланак обима око 16 а/т. и два текста италијанских историчара.

Учествовао је у раду припремних одбора научних скупова: „Преломни догађаји НОР-а Црне Горе 1943. године” са рефератом: „Колашански четнички затвор” у његовој организацији.

„Цетиње у револуционарном покрету 1918—1945”.

„Петровачка комуна — прва комунистичка општина на Јадрану”.

„Становништво словенског поријекла у сјеверној Албанији”.

Учествовао је у раду редакција за „Историју Савеза комуниста Црне Горе”, чији је потпредсједник, „Извора за историју централних органа КПЈ — СКЈ — серија партијских докумената 1941—1945”, давао примједбе на текстове за двије књиге зборника докумената а на једној је радио и на допунама, у редакцији „Подгорички срез у НОР-у 1941—1945”, чији је потпредсједник, „Културно-историјски споменици у Црној Гори”, едиције СУБНОР-а Црне Горе чији је наслов „Црна Гора 1941—1945”, једно вријеме радио као уредник у редакцији за историју КПЈ — СКЈ.

Рецензирао је два обимна рада: „Црногорци у НОР-у народа и народности Југославије 1941—1945”, Милице Станишића (45 а/т) и „Тринаестојулски устанак” Багрића Јовановића (25 а/т.).

Редаговао је рад Милице Максимовића „Бјекство из никшићког затвора” обима 90 страна, рецензирао га, припреmio за штампу и написао предговор.

Припреmio је за штампу саопштење са научног скупа „Никшић у НОР-у” одржаног у Никшићу децембра 1982. године, наслов саопштења је „Четничтво у Никшићу 1941. године”.

Дао је писмене примједбе на први том едиције „Документи о

спољној политици Социјалистичке Југославије 1941—1942”, као члан радне групе Републичког комитета за односе с иностранством.

Учествовао је, као делегат, у раду Скупштине СИЗ-а за научне дјелатности и као члан Извршног одбора Скупштине СИЗ за научне дјелатности.

Вршио је послове и задатке руководиоца II одјељења у Историјском институту СР Црне Горе и радио друге послове и задатке у вези са радом и програмом рада Историјског института.

Асистенти

7. Вукајло Глушчевић, асистент постдипломац, има магистарску тему „*Омладинске радне акције у Црној Гори у периоду обнове и изградње 1945—1952.*”

У 1983. години два пута је боравио по неколико дана у Београду на консултације са професорима.

Написао је другу верзију рада и доставио га професору на оцјену.

Проучио је писане изворе за ову тему.

У Архиву Института прегледао је грађу мемоарског карактера и грађу Комисије за утврђивање ратних злочина окупатора и његових помагача за подручје пљевљског и жабљачког среза.

Прегледао је и мемоарску грађу која се чува у Завичајном музеју у Пљевљима.

У Општинском СУБНОР-у у Жабљаку прегледао је архивску грађу и узео неколико изјава од лица која су била заточена у четничком затвору у Жабљаку.

Написао је прилог „Прва савезна радна акција у Црној Гори” приказ на књигу „Писана дјелатност КПЈ у Црној Гори 1919—1945”.

Учио је енглески и руски језик.

8. Радослав Распоповић, асистент — постдипломац на Филозофском факултету у Београду, радио је на магистарској теми „*Престанак међународног континуитета црногорске државе*”.

У Државном архиву у Цетињу вршио је истраживања у јулу 1983. године. Прегледао је фондове: Министарства иностраних дјела, Црногорски одбор за народно уједињење и Аустроугарско војно гувернерство у Црној Гори 1916—1918.

Исписао је и фотокопирао већи број докумената.

Исписивао је материјал за пројекат „Затвори и логори у Црној Гори.”

Полагао је испите на постдипломским студијама и вршио консултације.

Крајем године Распоповић је пошао на одслужење војног рока.

9. Сенка Бабовић, асистент — постдипломац на Филозофском факултету у Београду, ради магистарску тему: *Културни живот у Црној Гори 1945—1951.*

Бабовић је у 1983. години обавила истраживања у Архиву за раднички покрет Историјског института СР Црне Горе прегледала фонд РК КПЈ за Црну Гору, Народни фронт и другу грађу из овог периода.

У Државном архиву СР Црне Горе прегледала је фонд Министарства просвјете НР Црне Горе, а затим Фонд ЦК СКЈ и Фонд Управе агитпропа — идеолошку комисију.

У библиотекама у Цетињу и Београду прегледала је часописе који третирају културни живот после рата у Црној Гори.

Радила је на сребивању биљежака и структурирању рада „Културни живот у Црној Гори 1945—1951”.

Упознавала се са литературом и прикупљала податке у вези са задатком на пројекту „Четнички затвори у Црној Гори”.

Писала је текст о истраживању после ратне културе у Црној Гори.

Написала је чланак „Оснивачки конгрес АФЖ за Црну Гору, Боку и Санџак”, који је објављен у 3 наставка у листу „Побједа”.

Написала је двије биљешке и учествовала у раду округлих столова. Радила је као секретар Припремног одбора научног скупа „Преломни догађаји НОР-а 1943”

Учила је енглески језик по Програму.

Спољни сарадници

1. „Развој становништва зетске равнице од најстаријих времена до 1971. године”

Руководилац теме је др Павле Радусиновић, научни савјетник и спољни сарадник Историјског института.

У 1983. години др Радусиновић је радио на исписивању архивских докумената на Цетињу (у Државном архиву, Цетињској народној библиотеци и Библиотеци музеја).

Исписивање је извршио у Котору и Београду у архивима СРС и Српске академије наука. Прегледао је грађу Јована Ердељановића. Прегледао је и дјелимично исписао и фонд Пеличића, који се бавио сакупљањем података о становништву зетске равнице.

Радио је на обради и сређивању прикупљеног материјала за односну тему.

2. *Односи Црне Горе и Италије 1862—1914.*

Руководилац теме је др Љилана Алексић — Пејковић, научни савјетник Историјског института у Београду.

Ф. др Алексић је у 1983. години вршила истраживања архивске грађе и периодике у Титограду и Цетињу, 30. дана

У Риму је вршила истраживања — 30 дана, у архивима и библиотекама — углавном 19. вијека.

Радила је на класификацији и сређивању истраженог материјала и фотокопија.

Вршила је и допунска истраживања у Београду — прегледала је листове, часописе и књиге у вези са темом коју обрађује.

Др Алексић је у иностранству вршила истраживања без девизног учешћа Историјског института за плаћање боравка и трошкова истраживања.

3. *Италија и проблеми Црне Горе 1914—1920.*

Руководилац теме је проф. др Драгољуб Живојиновић, редовни професор Универзитета у Београду.

Проф. др Живојиновић је у 1983. години вршио научна истраживања у Риму.

Радио је у Архиву Министарства иностраних послова — Archivio Centrale dello Stato.

Прегледао је штампу, скупштинске записнике и други материјал.

Боравио је у Риму 30 дана, без девизног учешћа Историјског института у плаћању трошкова.

Др Живојиновић је радио на исписивању грађе у архивима у Београду и Цетињу.

Радио је на сређивању и класификацији прикупљеног материјала.

4. *Пресуде добрих људи Боке Которске од првих помена до краја XIX вијека*

Руководилац теме је мр Весна Вичевић виши архивиста Историјског архива у Котору.

Мр Вићевић је у 1983. години истраживала архивску грађу у Которском архиву, у Архиву музеја града Пераста, Наджупском архиву цркве св. Николе у Перасту и Архиву Херцег-Новога.

Радила је на сређивању и класификацији прикупљене грађе, преводила и обради појединих докумената.

5. *Финансије Црне Горе 1796—1860.*

Руководилац теме је проф. др Данило Алексић, професор Правног факултета у Титограду.

У 1983. години др Алексић је прикупљао податке из југословенске историографије и публицистике.

Вршио је научна истраживања у архивима у Цетињу и Централној народној библиотеци.

На истраживањима је провео 60 дана.

Радио је на сређивању и класификацији исписаног материјала, проучавао литературу и стару дневну штампу.

6. *Доњи Васојевићи — берански крај 1870—1912.*

Руководилац теме је проф. др Миомир Дашић, професор Наславничког факултета у Никшићу.

Проф. др Дашић је у 1983. години вршио научна истраживања у Београду, Иванграду, Цетињу и Титограду.

На тим истраживањима је провео 50 дана.

Радио је на сређивању и класификацији исписаног материјала.

Прегледао је дневну штампу и проучавао литературу која се односи на овај проблем.

*Архив за раднички покрет
Историјског института СРЦГ*

Радници Архива за раднички покрет у 1983. години радили су следеће послове и задатке:

Обрађена је грађа фонда ОК КПЈ Никшић.

Обрађена је грађа фонда ОК КПЈ Подгорица, за период 1941—1944. година.

Завршено је сређивање посљератне грађе ПК КПЈ и ЦК СК КПЈ Црне Горе која је раније преузета,

Израђена је систематизација и класификација докумената, каталог, пописници за сваку кутију грађе итд.

Исто тако сређена је и грађа ЦК НО Црне Горе до 1952. године.

Сређено је 40 фасцикли архивске грађе која се чува у библиотеци Института.

Послијератна грађа је премјештена из обичних и непогодних фасцикли у специјалне кутије за чување архивске грађе.

Стављене су наљепнице и исписани садржаји кутија. Тих кутија је било око 900 комада.

На захтјев ЦК СК Црне Горе радници Архива су радили 45 дана на сређивању грађе ЦК СК Црне Горе која се налази још код њих.

До сада је те грађе сређено закључно са 1958. годином.

Сређивање и преузимање ове грађе је потребно ради њеног коришћења за писање историје СК Црне Горе, које је у току.

Радило се и на преузимању грађе из других архива гдје се за тим појавила потреба и могућност.

Извршено је ксерографисање више стотина докумената из ратног периода.

Вршене су услуге историчарима — читаоцима који су користили документа из Архива.

Достављани су тражени подаци, информације, копије докумената радним организацијама и другим архивима који су то захтијевали.

Архив је дао на коришћење око 2.000 докумената, а неколико стотина докумената је ксерографисано за потребе радних организација и истраживача.

Архив је сарађивао са друштвено-политичким организацијама и давао улугства за сређивање и чување архивског материјала који се код њих налази.

Неки радници Архива су били ангажовани у разним одборима, редакцијама, комисијама за припрему научних скупова, радили на проналажењу материјала за зборник грађе и сл.

Радило се на припреми једне књиге докумената 1929—1935. и једне књиге докумената из НОР-а 1941. године.

Већина докумената је прикупљена и систематизована, а један већи број је и прекуцан.

Радници у Архиву радили су и на припреми за штампу зборника „Подгорички срез у НОР-у“.

Руководилац Архива Славко Станишић написао је чланак под насловом „Рад окружних комитета КПЈ и СКОЈ-а за Боку 1944. године“.

Учествовао је на научном скупу — округлом столу „Преломни догађаји у Црној Гори 1943. године“ са рефератом „Омладина Црне Горе у преломним догађајима 1943. године“.

Руководилац Архива је написао и рад за монографију „Даниловградски срез у НОР-у“, под насловом „Завршне борбе за ослобођење среза“.

*Издавачка дјелатност Историјског
института*

Историјски институт је у 1983. години објавио:

1. „Црна Гора и велике силе 1856—1860“ др Радомана Јовановића.

2. „Писана дјелатност КПЈ у Црној Гори 1919—1936” проф. др Јована Р. Бојовића.

3. „Црна Гора и Аустро-Угарска 1903—1914” др Новице Ракочевића.

4. „Историјски записи” бр. 1, 2 и 3-4/1981. и бр. 1-2/1982. годину. У штампани се налази бр. 3-4 за 1982. годину. За штампу су припремљени двобројни 1—2 и 3—4 за 1983. годину.

Као суиздавач Институт је објавио и:

1) *Блажо Јовановић, „Изабрани радови”*, књига I—III,

2) *„Раднички покрет, НОР и револуција у Боки Которској”* (зборник радова), књига 1—2.

У штампани се налазе следећа издања:

1. *„Кадрови револуције — Црногорци на руководећим дужностима у НОР-у народа и народности Југославије”* Милије Станишића, генералпотпуковника ЈНА у пензији, спољни сарадник Института.

2. *„Русија и југословенске земље у доба источне кризе 1908—1909”* академика др Бранка Павићевића спољнег сарадника Института.

3. *„Вељко Влаховић — Хронологија живота и библиографија радова”* Милана Матића и Милана Вешовића из Београда.

4. Балтазар Вогишић, *Правни обичаји у Црној Гори, Херцеговини и Албанији*, приредио др Томица Никчевић, спољни сарадник Института.

Редакција часописа „Историјски записи”:

Проф. др Јован Р. Бојовић, одговорни уредник.

Др Новица Ракочевић, научни савјетник;

Др Радоје Пајовић, научни савјетник;

Др Радоман Јовановић, виши научни сарадник,

Мр Марица Маловић-Буквић, асистент,

Ова редакција је изабрана у марту 1983. године.

У току 1983. године припремљена су два броја „Историјских записа”, од којих је двоброј 3—4

за 1983. годину посвећен 40-годишњици АВНОЈ-а и ЗАВНО-а Црне Горе и Бокe

Планирани су тематски бројеви „Историјских записа” 1—2 и 3—4 за 1984. годину поводом V конгреса балканолога, који ће се одржати септембра 1984. године у Београду. Ангажовани су аутори чији ће радови третирати проблем „Црна Гора у међународним односима”. Први двоброј ће бити штампан на француском језику а двоброј 3—4 на српскохрватском.

У питању су финансијска средства за реализацију овог програма, јер је Институт у 1984. години добио само 400.000 динара, а то је довољно само за штампање једног броја часописа.

Научни скупови

У 1983. години Институт је организовао следеће научне скупове:

1. *„Преломни догађаји НОР-а у Црној Гори 1943. године”*, у заједници са Марксистичким центром ЦК СК Црне Горе у Титовграду, који је одржан 19. и 20. децембра 1983. године.

2. *„Четнички затвори у Колашину”*, одложен за мај 1984. године ради бољег организовања и припреме.

3. *„Револуционарни покрет у срезу цетињском 1918—1945”* у припреми је, а Институт је суорганизагор.

4. *„Петровачка комуна — прва комунистичка општина на Јадрану 1920. године”*, у суорганизацији са СО Петровац и Марксистичким центром ЦК СК Црне Горе.

5. *Становништво словенског поријекла у сјеверној Албанији*, такође у припреми.

Библиотека

У 1983. години радници библиотеке Историјског института вршили су одабирање и набавку књига, часописа и новина, као и обраду и узбучавање приновљених књига и периодике.

Сребиване су књиге у депоу, вођена је евиденција, уписивана приновљена издања у стручни каталог и др.

Вршено је услуживање научних радника у Институту, вођена је евиденција читалаца.

Вршено је услуживање читалаца који користе библиотечки фонд Историјског института. Услуживани су баџи студенти, научни и јавни радници.

Извршено је инвентарисање фонда поклоњених књига за који је формиран посебни каталог.

Библиотека је у 1983. години приновила 620 књига.

Дато је на ламинирање неколико комплетних годишта „Гласа Црногорца“, укоричено неколико годишта „Историјских записа 1964—1980“, лист „Побједа“ за 1982. и један број оштећених старих књига.

Округли столови

У организацији Историјског института СР Црне Горе у 1983. години су одржана два округа стола на којима је расправљано о четири књиге:

1. *Законик књаза Данила* проф. др Јована Р. Бојовића,
2. *Црна Гора и велике силе 1856—1860* др Радомана Јовановића,
3. *Изабрани радови књ. I, II и III Блажа Јовановића,*
4. *Писана дјелатност КПЈ у Црној Гори 1919—1936* проф. др Јована Р. Бојовића.

Учешће научних стручних и јавних радника на овим столовима било је бројно, и то не само из Титограда и других градова Црне Горе већ и из других република.

Присуство научних, стручних и јавних радника и њихово судјеловање у овим дебатама даје нову димензију интересовања о објављеним радовима.

Сектор општих рачуноводствено-финансијских-комерцијалних послова

У овим службама је у 1983. години радило шест радника.

Обављен је велики број послова и задатака који су све обимнији, сложенији и компликованији. Радило се на усаглашавању и доношењу самоуправних општих аката у Институту и њиховим из-

мјенама и допунама. Радило се на кадровским и управно-правним пословима, на спровођењу и доношењу самоуправних споразума, договора и њиховој реализацији.

Давани су подаци, припремани су материјали за сједнице Збора радника, Извршног одбора, Научног вијећа и научно-стручног колектива, којих је било доста у 1983. години.

Завршен је попис имовине и материјала и књига у магацину.

Донијет је завршни рачун и периодични обрачуни за периоде јануар—март, април—јун и јул—септембар.

Донијет је план рада за 1984. годину, финансијски план, обрачуни и калкулације за теме и пројекте по конкурсима за 1984. годину.

Вршени су обрачуни и исплате личних доходака, обрачуни и калкулације трошкова.

Вођено је финансијско-материјално пословање, примана су и ускладиштavana издања Института.

Извршен је обрачун распоредивања и расподјела дохотка и личних доходака, као и обрачун пореза и доприноса из дохотка и личних доходака.

Писане су одлуке, закључци, рјешења.

Вођена је кореспонденција са пословним партнерима.

Извршен је обрачун амортизације и ревалоризација основних средстава и средстава заједничке потрошње.

Вођено је благајничко пословање у Институту.

Вршени су и давани извјештаји, обрачуни, анализе, калкулације у вези са финансијско-материјалним и другим пословањима Института.

Праћени су и примјењивани прописи из области удруженог рада.

Вршено је преузимање часописа „Историјски записи“, његово паковање и отпремање претплатницима.

Давани су разни извјештаји, информације, обавјештења, објашњења и други многобројни послови административно-финансијско-материјалног карактера.